

Unset-Brenna, Rendalen

Av *Tormod Rugsveen*

Stedsnavnet skriver seg fra den store skogbrannen på forsommeren 1866, forårsaket av gnister fra kaffebålet til hestegjeteren Jens Nordihaug, dreng hos Nils Nilsen Nystuen. Brannen bredte seg raskt sørover fra Nystuen skog ved Økvarv, til Søndre Ugleåa, og østover mot Klettsetervegen. Tre skogteiger på vestsiden av Unset-åa ble også antent, og en strime langs elva, svartlagt.

Det brannherjede området er til sammen anslått å være ca. 800 da., en av de største skogbranner i Øvre Rendal på den tid. Foruten noen engeløer og skogskoger ved elvekanten, ble en liten stue ovenfor det nåværende Nybakk, tilhørende og bebodd av Tollev Jonsen og hustru Ingeborg Hansdatter, også brent ned. (Se under S. Rugsveen i Jacob B. Bull).

Tollev og Ingeborg reiste senere, med «Fogdens Segl», rundt i bygdene og «tigget i brannskade» og kjøpte og bygde Lussibakken hvor de bodde til de flyttet til søndre Rugsveen.

Lussibakken er feilbenevnt som Lossibakken i J.B.B. slektsbok s. 315. Navnet skal angivelig skrive seg fra en Lussi som druknet i den såkalte Lussihølen like utenfor.

I lang tid lå det avsvidde området som en sotørken, en almenning hvor bygdefolk sør i dalen hogg og kjørte fram sin vinterved av forkullede tre-skjeletter. De tjæresvarte tørrhala-kraker fristet ikke i nevneverdig grad til avvirkning for salg. Fram til 1920-åra var trekullmiler med «gapahuk» et vanlig syn over store deler av det krattbevokste brannfeltet.

I 1924 ble tanken om bureising i Unset-brenna framsatt i kommunestyret av representanten Knut Vardenær Brøten, men henlagt. Først i 1935, da forannevnte

ble ordfører, (se Brøten, Dalen s. 68 i J.B.B.) ble det fart i saken. Brøten må sies å være primus motor bak tiltaket som ga et imponerende resultat. Han gjorde en framragende innsats ved å skaffe jord til jordløse i en periode med stor arbeidsløshet. Kommunen forestod kjøp av til sammen ca. 1600 da. av det gamle brannfeltet, og overdrog og solgte til 11 bureisere. (I 1950-åra er to nye kommet til med parseller av Løvhaugen skog).

Etter avskoging og oppsetting av våningshus, flyttet de første bureisere inn sommeren 1938, mange med store familier. Etter hvert som uthus kom opp og jord lagt under plog, kom krøtter på båsen, i flere tilfeller som «fego». (Drektig fôrdyr i leie der avkommet, kalv eller lam, tilfaller leieren). Jorda ble i førstningen stort sett ryddet med håndredskaper, flåhakke, spade, spett og stubbebryter, og hos enkelte med hest eller kjøreokse som trekkraft. Etter datidas målestokk, var 20 - 25 da. ryrket mark tilstrekkelig for 4 til 6 kuer med løv og reinmose som tilleggsfôr. Om vinteren var skogsarbeid attåtnering for de fleste av nybyggerne.

I etterkrigstida har flere bureisere kjøpt tilleggsjord i kommunens skoger på vestsida av Unsetåa, og brukene utvidet til sjølstendige enheter med moderne driftsbygninger for opptil 20 mjølkekuer.

Med enkeltstående familieboliger og hytter, er Unset-brenna etterhvert blitt en grend med vel tjue husstander.